

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БЕРДЯНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради Бердянського
державного педагогічного університету
від 02.09.2021 р., протокол №01

Філософія

**ПРОГРАМА
обов'язкової навчальної дисципліни**

підготовки бакалавра
(назва ступеня вищої освіти)

спеціальності 014 Середня освіта
(шифр і назва спеціальності)

предметної спеціальності 014.01 Українська мова і література
(шифр і назва предметної спеціальності)

освітньо-професійної програми «Середня освіта (українська мова і література)»
(назва освітньо-професійної програми)

**Бердянськ
2021 рік**

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Дуденок В.І., канд. філос. наук, доц. каф. історії та філософії

Обговорено та рекомендовано методичною радою Бердянського державного педагогічного університету 17.06.2021 р., протокол №10.

ВСТУП

Програма обов'язкової навчальної дисципліни «Філософія» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Середня освіта (українська мова і література)» підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, спеціальності 014 Середня освіта, предметної спеціальності 014.01 українська мова і література.

Предметом вивчення філософії є найбільш загальні закони розвитку природи, суспільства та свідомості.

Міждисциплінарні зв'язки: курс є частиною циклу суспільно-гуманітарних дисциплін, завдання яких - загальнокультурна та світоглядна підготовка спеціалістів. У процесі викладання філософії використовуються знання студентів, отримані в середній школі та знання світоглядних дисциплін, отримані на 1 курсі. Курс «Філософія» пов'язаний з багатьма дисциплінами, такими як:

1. Основи суспільствознавства.
2. Етика
3. Естетика
4. Культурологія
5. Релігієзнавство
6. Формальна логіка.
7. Загальна історія.
8. Історія України.
9. Шкільні курси загальноосвітніх дисциплін

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. **Мета курсу:** поглиблювати наявний стан світоглядної культури і навичок абстрактного мислення.

Формування і розвиток сучасної світоглядно-методологічної парадигми студентської молоді неможливе без філософії як теоретичної основи світобачення та певного методу відношення до світу. Філософська культура студента зумовлює як адекватне сприйняття ним навчального матеріалу практично всіх наук, так і виступає передумовою його формування як особистості. Філософська підготовка студентства зумовлює також ефективність виховної роботи, оскільки підвищує загальну культуру мислення, вміння раціонально відібрати з потоку наукової інформації необхідний матеріал. Оволодіння філософією сприяє становленню самосвідомості, інтелектуальному розвитку, вмінню знаходити оптимальний вихід з ціннісно-кризових ситуацій.

1.2. Основними завданнями дисципліни «Філософія» є :

1. Опанувати філософію як специфічну форму людського знання, що є водночас наукою та формою суспільної свідомості, розкрити специфіку і значення філософії як науки;
2. Вивчити основні філософські закони, що є універсальними законами розвитку природи, суспільства, індивіда.
3. Оволодіти основами теорії аргументації та доказу.
4. Зрозуміти взаємозв'язок філософії та релігії, їх історичний взаємовплив.

5.Засвоїти основні сучасні світоглядні парадигми, вміти критично ставитись до них.

6.Ознайомитися з основними проблемами аксіології, в тому числі і в контексті пошуків сенсу життя.

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Предмет і метод філософії

Тема 1. Виникнення філософії

Тема 2 . Проблема методу в філософії

Тема 3. Основні поняття та ідеї гносеології

Змістовий модуль 2. Філософія стародавнього світу

Тема 4. Філософія Стародавньої Індії та Китаю

Тема 5. Антична філософія.

Змістовий модуль 3 Від теоцентризму до антропоцентризму

Тема 6. Середньовічна філософія.

Тема 7. Філософія відродження.

Змістовий модуль 4. Від класичного раціоналізму до постмодернізму

Тема 8 . Енциклопедична філософія Просвітництва

Тема 9. Німецька класична філософія. Марксистська філософія.

Тема 10 . Вітчизняна філософія. Філософія в Росії (к.ХІХ - поч.ХХ ст.)

Змістовий модуль 5.Сучасна західна філософія

Тема 11.Ідея постмодерну. Позитивізм

Тема 12. Теорія психоаналізу

Тема 13. Філософська герменевтика.

Тема 14. Екзистенціалізм.

Змістовий модуль 6. Аксіологічні виміри людського буття

Тема15. Аксіологія – вчення про цінності

Тема 16. Антропология: людина у філософському вимірі

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні набути таких компетентостей:

ЗК 1	Здатність діяти відповідально й свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізовувати свої права й обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку (громадянська компетентність).
ЗК 2	Здатність до особистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (соціально компетентність).
ЗК 3	Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність і мультикультурність у суспільстві; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження (культурна компетентність).
ЗК 4	Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети (лідерська компетентність).

ЗК 5	Здатність до генерування нових ідей, виявлення та розуміння проблем, ініціативності та підприємливості (підприємницька компетентність).
ПК 1.7	Здатність використовувати досягнення сучасної науки в галузі теорії та історії української мови, теорії та історії української літератури в закладах середньої освіти, практиці навчання української мови і викладання української літератури.
ПК 2.5	Здатність розвивати в учнів критичне мислення.
ПК 2.7	Здатність формувати ціннісні ставлення в учнів засобами української мови та української літератури.
ПК 2.8	Здатність використовувати когнітивно-дискурсивні вміння, спрямовані на сприйняття й породження зв'язних монологічних і діалогічних текстів в усній і письмовій формах українською мовою, володіти методикою розвитку мовлення учнів у процесі говоріння й підготовки творчих робіт.
ПК 2.9	Здатність орієнтуватися в українському літературному процесі (від давнини до сучасності), спадщині письменників у контексті літератури, історії, культури, використовувати знання мови і здобутків світового письменства для формування національної свідомості, культури учнів, їхньої моралі, ціннісних орієнтацій у сучасному суспільстві.
ПК 5.3	Здатність усвідомлювати та поцінювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі.
ПК 6.1	Здатність до суб'єкт-суб'єктної взаємодії з учнями в освітньому процесі.
ПК 13.2	Здатність застосовувати різноманітні підходи до розв'язання проблем у педагогічній діяльності.
ПРЗ 1.3	Основні функції й закони розвитку мови як суспільного явища, різномірневу (системну) організацію української мови та її норми, особливості використання мовних одиниць у певному контексті, мовний дискурс художньої літератури й сучасності.
ПРЗ 1.4	Соціокультурна ситуація розвитку української мови, особливості використання мовних одиниць у певному контексті.
ПРЗ 1.8	Стратегії комунікації з учасниками освітнього процесу.
ПРЗ 2.10	Технології розвитку критичного мислення учнів.
ПРЗ 2.12	Підходи до формування ціннісних ставлень учнів.
ПРЗ 2.13	Провідні тенденції розвитку літературного процесу в Україні, специфіка його перебігу в культурному контексті, літературні напрями, течії, жанри, стилі, здобутки національної літератури, художні твори класики й сучасності у взаємозв'язках зі світовою літературою й культурою.
ПРЗ 3.2	Правила критичного оцінювання інформації та критерії медіаграмотності.
ПРЗ 5.2	Розмаїття та унікальність різних культур у суспільстві, відмінності між людьми, стратегії попередження, подолання й трансформації конфліктів.
ПРЗ 6.1	Переваги та основні етапи формування суб'єкт-суб'єктних відносин між вчителем і учнем.
ПРЗ 7.4	Середовище як чинник розвитку особистості учнів.
ПРЗ 8.1	Ознаки безпечного освітнього середовища. Вплив освітнього процесу на спосіб життя і здоров'я учнів.
ПРЗ 8.3	Види та прояви насильства, булінгу, правила запобігання та протидії їм.
ПРЗ 13.1	Освітні інновації, їхні характеристики. Особливості організації інноваційної педагогічної діяльності.
ПРУ 1.1	Під час виконання службових обов'язків здійснювати усну та письмову комунікацію державною мовою.
ПРУ 1.7	Формувати в учнів здатність до взаєморозуміння, міжособистісної взаємодії засобами активної та пасивної комунікації.
ПРУ 2.2	Формувати в учнів уявлення про освітню галузь/навчальний предмет (інтегрований курс) на основі сучасних наукових досягнень.
ПРУ 2.4	Розвивати в учнів ключові компетентності й уміння, спільні для всіх компетентностей; формувати готовність до застосування їх у навчальній діяльності.

ПРУ 2.5	Застосовувати міжпредметні зв'язки та інтеграцію змісту різних освітніх галузей, навчальних предметів (інтегрованих курсів) під час підготовки та проведення навчальних занять.
ПРУ 2.6	Формувати в учнів розуміння природних зв'язків різних процесів, уміння розв'язувати практичні завдання, що вимагають синтезу знань із різних освітніх галузей; розвивати в учнів системне мислення.
ПРУ 2.10	Формувати в учнів уміння аналізувати, обґрунтовувати, доводити власну думку, ставити запитання, висувати власні припущення, розрізняти факти й здогади, узагальнювати інформацію.
ПРУ 2.11	Застосовувати технології розвитку в учнів критичного мислення для розуміння себе, своїх цінностей і потреб, здатності до осмислення власних рішень і їх наслідків, навичок рефлексії.
ПРУ 2.12	Розвивати в учнів здатність протистояти інформаційному тиску, усвідомлювати маніпуляції.
ПРУ 2.14	Формувати ціннісні ставлення в учнів у процесі їхнього навчання, виховання й розвитку.
ПРУ 3.2	Критично оцінювати достовірність, надійність інформаційних джерел, вплив інформації на свідомість і розвиток учнів, на прийняття рішень.
ПРУ 5.1	Організовувати діалог і полілог з учнями та іншими учасниками освітнього процесу, поважаючи права людини та суспільні цінності.
ПРУ 5.3	Застосовувати основні стратегії поведінки щодо захисту власних прав і захисту учнів в освітньому процесі.
ПРУ 6.1	Застосовувати механізми реалізації суб'єкт-суб'єктних відносин між вчителем і учнем.
ПРУ 11.1	Організовувати освітній процес відповідно до вимог законодавства. Організовувати навчальні заняття різних типів.
ПРУ 13.1	Аналізувати інформацію щодо освітніх інновацій, умов їхнього впровадження.
ПРУ 12.4	Дотримуватися академічної доброчесності під час оцінювання результатів навчання учнів. Забезпечувати дотримання учнями академічної доброчесності під час здобуття освіти.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 3 кредити ЄКТС/ 90годин.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. ВИНИКНЕННЯ ФІЛОСОФІЇ

Світогляд. Структура світогляду. Історичні типи світогляду. (міфологія, релігія, філософія як наука.)

Предмет і природа філософського знання. Філософія як специфічний тип знання. Структура філософського знання. Методологія і функції філософії. Еволюція предмету філософії. Теоретичне і духовно-практичне значення філософії. Основне питання філософії. Різновиди ідеалізму. Історичні форми матеріалізму. Поняття вульгарного матеріалізму. Проблема пізнаваності світу. Гносеологічний оптимізм та агностицизм.

Тема 2 . ПРОБЛЕМА МЕТОДУ В ФІЛОСОФІЇ

Поняття методу в філософії. Метафізика і діалектика. Поняття діалектики. Діалектика як специфічний метод пізнання і відтворення дійсності. Об'єктивна та суб'єктивна діалектика. Тотожність та відмінність. Протилежність та суперечність. Закони діалектики. Закон та закономірність. Формування діалектичних ідей в античному світі. Діалектика і софістика. Суперечність. Метафізика як вчення про найбільш загальні основи буття.

Тема 3. ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ТА ІДЕЇ ГНОСЕОЛОГІЇ

Загальні уявлення про теорію пізнання, її предмет і метод. Поняття “знання” і “пізнання”. Багатоманітність форм пізнання. Поняття “гносеологія” (“епістемологія”). Становлення гносеології в історії філософії та її місце в системі філософського знання. Діалектика як теорія пізнання. Об’єкт, суб’єкт і джерела пізнання. Специфіка агностицизму і скептицизму. Чуттєве і раціональне пізнання. Сенсуалізм і раціоналізм. Проблема розуміння в пізнанні. Основні форми чуттєвого і раціонального пізнання. Розуміння як засіб пізнання. Феномен ірраціональності.

Мислення і досвід. Суперечності мислення та їх джерела. Проблема істини та її критеріїв. Істина: об’єктивна, абсолютна й відносна. Діалектика істинності та заблудження. Мислення і мова. Штучні мови та їх роль в сучасній науці. Чи може мислити машина? Наукове знання, його мова та особливості. Ідея та форми її реалізації.

Тема 4. ФІЛОСОФІЯ СТАРОДАВНЬОЇ ІНДІЇ та КИТАЮ

Виникнення індійської філософії. Ортодоксальні ведичні філософські системи: веданта, міманса, ньяя, вайшешика, санкх’я, йога. Неортодоксальні школи адживіки і чарвака-локаятіків. Ядritchа-вада і свабхава-вада про випадковий збіг обставин та строгу внутрішню закономірність. Основні категорії індійської філософії.

Священні книги китайської освіченості. Онтологія даосизму. «Даодецзин». Конфуціанство. Мен-цзи. Лунь-Юй. Принцип «виправлення імен». Мо - цзи. Легізм законників філософської школи фа-цзя.

Тема 5. АНТИЧНА ФІЛОСОФІЯ.

Гноми «7 мудреців». Пошук першооснови світу в ранніх філософських системах. Мілетська натурфілософія: Фалес, Анаксимандр і Анаксимен. Діалектика Геракліта. Метафізика елейців. Досократики: магія чисел Піфагора, "стихії" Емпедокла, "нус" Анаксагора. Етичний релятивізм софістики. Даймоніон і маевтика Сократа. Автаркія кініків і гедонізм кіренаїків. Атомізм Левкіппа-Демокріта, Лукреція Кара, Епікура. "Ейдоси" і абсолютний ідеалізм Платона. Неоплатонізм. Енциклопедизм Арістотеля і його вплив на розвиток філософської думки. "Атараксія" скептиків. Фаталізм стоїків.

Тема 6. СЕРЕДНЬОВІЧНА ФІЛОСОФІЯ.

Специфіка філософських вимірів світу в Середні віки. Проблема доказу буття Бога. Апологетика. Патристика. Схоластика. Суперечка номіналістів і реалістів про універсалії. Пояснення теодицеї. П’єр Абеляр. Ерігуена. Дунс Скотт. Вільгельм Оккам. Ансельм Кентерберійський. Августин Блаженний. Фома Аквінський.

Тема 7. ФІЛОСОФІЯ ВІДРОДЖЕННЯ

Поняття гуманізму. Антропоцентризм як основна світоглядна парадигма. Філософія гуманізму. Натурфілософія нового природознавства. Пантеїзм Джордано Бруно. Філософія політики: ідеологія централізованої держави і теорія природного права. Утопічний соціалізм.

Тема 8 . ЕНЦИКЛОПЕДИЧНА ФІЛОСОФІЯ ПРОСВІТНИЦТВА

Енциклопедична філософія Просвітництва: Д.Дідро, Д.Толанд, П.Гассенді, П.Бейль, Вольтер, Кондільяк, Гельвецій, Ламетрі, Гольбах, Географічний детермінізм Ш.Монтеск’є. Проблема походження держави в філософії Ж.-Ж.Руссо. Метафізичний матеріалізм та атеїзм.

Тема 9. НІМЕЦЬКА КЛАСИЧНА ФІЛОСОФІЯ. МАРКСИСТСЬКА ФІЛОСОФІЯ.

Трансцендентальний ідеалізм. І.Канта. Діалектика Фіхте і Шеллінга. Суперечність методу і системи в "абсолютному діалектичному ідеалізмі" Георга Вільгельма Фрідріха Гегеля. Антропологічний матеріалізм Л.Фейєрбаха.

Марксизм-ленінізм: філософія з позицій гегемонії пролетаріату. Діалектичний та історичний матеріалізм. Матеріалістична діалектика. Політична економія. Науковий соціалізм і комунізм. Діалектика природи. Ленінізм.

Тема 10. ВІТЧИЗНЯНА ФІЛОСОФІЯ. ФІЛОСОФІЯ В РОСІЇ (к.ХІХ- поч.ХХ ст.)

Міфологія давніх українців. Духовні витоки української філософської культури. Філософська думка в Україні після розпаду Київської Русі. Розвиток філософських ідей в Україні у ХУІІІ-ХІХ ст. Г.С.Сковорода. Києво-Могилянська академія. "Філософія серця" П.Юркевича. Т.Шевченко, І.Франко.

Богопошукувачі: О.М.Бердяєв, Л.І.Шестов, В.С.Соловйов, П.Флоренський, Г.Шпет. Ідея соборності. Антропоцентричність російської філософії. Революційні демократи: Герцен, Чернишевський, Добролюбов. Символізм А.Ф. Лосєва.

Тема 11. ПОЗИТИВІЗМ

Позитивізм: виникнення, сутність та етапи розвитку. Огюст Конт про обґрунтування методу позитивного мислення. Філософія махізму. Принцип економії мислення. Постпозитивізм і неопозитивізм. Практична філософія: прагматизм і інструменталізм. Філософія науки: структуралізм. Критична теорія.

Тема 12. ТЕОРІЯ ПСИХОАНАЛІЗУ

Теорія психоаналізу. Структура психіки з точки зору З.Фрейда. Поняття сублимації. Комплекси Едіпа і Електри. Теорія архетипів К.Юнга. Колективне підсвідоме. Релігія як колективний невроз людства. Філософія психологізму: фрейдизм, біхевіоризм, неофрейдизм.

Тема 13. ФІЛОСОФСЬКА ГЕРМЕНЕВТИКА.

Герменевтика як метод суспільних наук. Поняття "тлумачення". Мова як конкретне втілення реальності. Феноменологія Е.Гуссерля. Проблема розуміння в творах Г.Г.Гадамера, Дільтея, Шлейєрмахера. "Філософія життя": Ф.Ніцше.

Тема 14. ЕКЗИСТЕНЦІАЛІЗМ

Екзистенціальна традиція: М.Хайдеггер, К.Ясперс, А.Камю, Ж.-П.Сартр, Г.Марсель, М.О.Бердяєв, М.Бубер. Екзистенція як переживання людиною свого буття в світі. Поняття пограничної ситуації. Непізнаванність екзистенції. Структура екзистенції. Проблеми свободи та відповідальності в екзистенціальній філософії.

Тема 15. ФІЛОСОФСЬКІ ОСНОВИ ВЧЕННЯ ПРО ЦІННОСТІ

Аксіологія як галузь філософського знання. Поняття і основні ідеї аксіології. Поняття цінності і ціннісних орієнтацій. Формування теорії цінностей в історії філософії. Феномени загальнолюдських цінностей та шлях до них. Кризова ситуація як ситуація зміни ціннісних орієнтирів. Сучасні концепції цінностей. Людина, особистість як найвища цінність буття. Гуманізм і проблеми розвитку особистості. Діалектика потреб, інтересів та цінностей. Проблема формування оптимальних потреб, інтересів та цінностей.

Тема 16. АНТРОПОЛОГІЯ: ЛЮДИНА У ФІЛОСОФСЬКОМУ ВИМІРІ

Поняття філософської антропології. Проблема людини і світу в історії філософії. Сучасні системи філософської антропології. Проблема сутності людини, розвиток уявлень про неї в історії філософії. Проблема сенсу життя. Суспільство і особистість. Принцип діяльності. Загальні форми людського освоєння дійсності. Проблема відчуження людини в сучасному світі.

Список рекомендованих джерел

Основні

1. Воронюк О.Л. Філософія: підручник для студентів вищих навч. закладів. К.: Медицина, 2015. 224 с.
2. Губерський Л. Філософія. К.: Фоліо, 2018. 621 с.
3. Данильян О. Г. Філософія : підручник / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань. – 2-ге вид., переробл. і допов. – Харків : Право, 2019. 432 с.
4. Кислюк К. В. Філософія: навч. пос. – К.: Кондор, 2016.
5. Пазенок В. С. Філософія: Навч. пос. – К.: Академвидав, 2008. 280 с.
6. Петінова О. Б. Філософія: навчальний посібник / О. Б. Петінова. – Одеса, 2019. 304 с.
7. Філософія, логіка, філософія освіти: кредитно-модульний курс / за ред. Р.О. Додонова, Л.І. Мозгового. — К.: Центр учбової літератури, 2014. 512 с.
8. Філософія: навч. – методичний посібник / За ред. Маленкова та ін. Х. : «Одісей», 2004.
9. Філософія: від витоків до сьогодення: хрестоматія / За ред.. Л. В. Губерського. К.: Знання, 2012. 621 с.

Додаткові

1. Андрущенко В.П., Михальченко М.І. Сучасна соціальна філософія: Курс лекцій. – К, 1996;
2. Аристотель. Соч. В 4 т. М., 1975. Т.1.;
3. Гегель Г.В.Ф. Энциклопедия философских наук, Т.1-3. М., 1974-1977;
4. Горський В.С. Історія української філософії: Курс лекцій. К., 1996;
5. Гусев В. І. Західна філософія Нового часу. XVII- XVIII ст.-К.: Либідь, 2000. 368 с.
6. Ж.П.Сартр. Экзистенциализм – это гуманизм // Сумерки богов.-М., 1989.
7. Камю А. Миф о сизифе. Ессе об абсурде. // Сумерки богов.-М., 1989.
8. Кант И. Критика чистого разума //Соч.-М.,1964.-Т.3;
9. Кант И. Трактаты и письма. М., 1980;
10. Кисляков В.П. Вступ до філософії науки:навчальний посібник. За ред. О. М. Дубового.- Миколаїв:Видавництво НУК, 2011.
11. Огородник І.В., Русин М.Ю. Українська філософія в іменах: навч. пос. /За ред. М.Ф.Тарасенка. К., 1997;

Інформаційні ресурси

1. Філософія - Петрушенко В.Л.- <http://westudents.com.ua/knigi/627-filosofya-petrushenko-vl.html>
1. Бичко. І.В. Філософія Підручник. - 2-ге вид., стереотип. – К.: Либідь, 2002, - 408с.
http://vtec.vn.ua/sites/default/files/page/files/osnovi_filosofskikh_znan.pdf
2. Буслинський В.А.Основи філософських знань Підручник . 3-ге вид., стереотип. – К.: Львів. – «Новий світ», 2006, -352с.
http://vtec.vn.ua/sites/default/files/page/files/osnovi_filosofskikh_znan.pdf

3. Горський В.С. Історія української філософії: Підручник. – К.: Либідь, 2004. – 488с.
http://vtec.vn.ua/sites/default/files/page/files/osnovi_filosofskikh_znan.pdf
4. Губерський Л.В., Філософія: Навч. посіб. /. – 6-те вид., випр. і доп. – К.: Вікар, 2006. – 455с.-- http://vtec.vn.ua/sites/default/files/page/files/osnovi_filosofskikh_znan.pdf
5. 6.В. Г. Кремень. Філософія: мислителі, ідеї, концепції: Підручник / В. Г. Кремень, В. В. Ільїн. - К.: Книга, 2005. - 528 с.--<http://studentbooks.com.ua/content/view/1356/1/>
6. Больнов О. Ф. Філософська антропологія та її методичні принципи //Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрямки. Хрестоматія: навчальний посібник--
<http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/Bevzenko/index.html>
7. Библер В. С.Что есть философия?!--
<http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/Bevzenko/index.html>
8. Гадамер Х.-Г.Истина і метод. Основи філософської герменевтики /Читанка з історії філософії. Книга 6. Зарубіжна філософія ХХ ст.
<http://philosophy.allru.net/pervo.html><http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/Bevzenko/index.html>
9. Вильгельм Дильтей. //Философия науки. Хрестоматия. <http://fictionbook.ru/>

10. Методи навчання

- 1) За джерелами передачі й характером сприйняття інформації : Словесні, наочні, практичні.
  - 1.1. Словесні: пояснення, розповідь, лекція, бесіда (вступна, бесіда-повідомлення, бесіда-повторення, репродуктивна, евристична, катехізисна).
  - 1.2. Наочні: ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження.
- 2) За основними дидактичними завданнями, які необхідно вирішувати на конкретному етапі навчання: методи оволодіння знаннями, формування умінь і навичок, застосування отриманих знань, умінь і навичок.
- 3) За характером пізнавальної діяльності: пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемного викладу, частково-пошукові, дослідницькі.
  - 4.2. метод пізнавальних ігор – моделювання життєвих ситуацій, що викликають інтерес до навчальних предметів;
  - 4.4. метод створення ситуації новизни навчального матеріалу;
  - 4.5. метод опори на життєвий досвід здобувачів.
- 4) Методи контролю і самоконтролю у навчанні:
  - 5.1. метод усного контролю: основне запитання, додаткові, допоміжні; запитання у вигляді проблеми; індивідуальне, фронтальне опитування і комбіноване;
  - 5.2 метод тестового контролю;
- 5) Бінарні методи:

Методи викладання: інформаційно-повідомляючий; інструктивно-практичний; пояснювальний.

Методи навчання: виконавчий; репродуктивний (відтворюючий); продуктивно-практичний; частково-пошуковий.

11. Система оцінювання

Формами контрольних заходів є поточний та підсумковий контроль. Об'єктами поточного контролю є: систематичність, активність та результативність роботи протягом семестру щодо вивчення та засвоєння програмного матеріалу дисципліни; рівень виконання здобувачем завдань для самостійного опрацювання, які завантажуються на платформу MOODLE у встановлені терміни.

Форма підсумкового контролю успішності навчання екзамен. Оцінювання знань здобувачів здійснюється за 4-бальною національною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») і за 100-бальною накопичувальною шкалою ЄКТС. Для кожного здобувача вищої освіти інформація про його успішність доступна у Moodle.

За підсумками навчання за семестр здобувач вищої освіти може отримати 50 балів та 50 балів під час складання екзамену.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Приклад для екзамену

Поточне тестування та самостійна робота																екзамен	Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2		Змістовий модуль 3		Змістовий модуль 4			Змістовий модуль 5				Змістовий модуль 6		50	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16		
3	3	4	3	3	3	3	3	3	3	4	3	3	3	3	3		

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
77-89 65-76	добре	
58-64 50-57	задовільно	
20-49	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-19	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Система оцінювання та вимоги:

Оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється за системою ЄКТС та національною шкалою оцінювання відповідно до Положення про порядок оцінювання знань студентів у ЄКТС в Бердянському державному педагогічному університеті.

Підсумковий рейтинг з навчальної дисципліни – це сума рейтингової оцінки за результатами поточної успішності здобувачів вищої освіти (сума балів за поточну роботу на практичних заняттях та балів за самостійну роботу) і рейтингової оцінки за результатами семестрового екзамену.

Здобувач допускається до модульного контролю за умови виконання всіх практичних завдань і завдань самостійної роботи.

За **весь курс** здобувач отримує **максимум 100 балів (підсумкова оцінка)**. До їх складу входять:

50 балів – поточний контроль успішності (включно з рубіжним контролем і контролем самостійної роботи);

50 балів – підсумковий контроль (екзамен).

Таблиця 1. Максимальна вага поточного та підсумкового контролю у балах

Вид контролю	Максимальна вага поточного та підсумкового контролю в балах	Підсумкова оцінка
Поточний контроль		100
Практичні заняття	26	

Самостійна робота	10	
Рубіжний контроль	14	
Підсумковий контроль		
Екзамен	50	

Розподіл набраних здобувачем балів під час поточного контролю

Таблиця 2. Розподіл набраних здобувачем балів під час практичних занять

Види робіт	Кількість набраних балів						
	FX	F	E	D	C	B	A
ПЗ 1	1	2	1	3	3	4	5
ПЗ 2	1	2	3	3	3	4	5
ПЗ 3	1	2	3	3	4	4	5
ПЗ 4	1	2	3	3	4	4	3
ПЗ 5	1	2	2	3	4	4	5
ПЗ 6	2	2	2	2	4	2	1
ПЗ 7	2	1	1	1	2	1	2
Максимальна кількість набраних балів	9	13	15	17	20	23	26

Максимальна кількість балів, яку можна отримати на практичних заняттях – 26 балів (за умови виконання всіх видів роботи, передбачених планом практичного заняття).

Таблиця 3. Розподіл набраних здобувачем балів під час контролю самостійної роботи

Самостійна робота	Кількість набраних балів						
	FX	F	E	D	C	B	A
ЗМ 1	0,5	0,5	1	1	1	1	2
ЗМ 2	0,5	0,5	1	1	1	1	1
ЗМ 3	0,5	1	1	1	2	1	1
ЗМ 4	0,5	1	1	1	2	2	2
ЗМ 5	0,5	1	1	1	1	2	2
ЗМ 6	0,5	1	1	11	1	2	2
Максимальна кількість набраних балів	3	5	6	6	8	9	10

Контроль самостійної роботи здійснюється в різних формах (опитування на практичному занятті, перевірка конспектів, тестування, співбесіда).